

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 10.7.2013
COM(2013) 494 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Javno-zasebna partnerstva v okviru programa Obzorje 2020: učinkovito orodje za
doseganje rezultatov na področju inovacij in rasti v Evropi**

(Besedilo velja za EGP)

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Javno-zasebna partnerstva v okviru programa Obzorje 2020: učinkovito orodje za doseganje rezultatov na področju inovacij in rasti v Evropi

(Besedilo velja za EGP)

1. POLITIČNI OKVIR

Evropa mora vlagati več in uspešneje v raziskave in inovacije. Okrepitev raziskav in inovacij je temeljnega pomena za ustvarjanje trajnostne gospodarske rasti in delovnih mest ter povečanje mednarodne konkurenčnosti Evrope. Raziskave in inovacije so v pomoč tudi pri soočanju z velikimi izzivi, kot so boj proti podnebnim spremembam, zagotavljanje stalne oskrbe s čisto energijo ali kritje stroškov zaradi starajočega se prebivalstva. Vendar je napredek pri doseganju cilja strategije Evropa 2020, da investira 3 % BDP v raziskave in razvoj, počasen, pri čemer so najšibkejša točka zasebne naložbe.

Evropska komisija si prizadeva za odpravo težave premajhnih naložb. Strategija Evropa 2020¹ in zlasti vodilna pobuda Unija inovacij² zagotavljata boljše okolje za inovacije. Predlogi Komisije za naslednji program EU za raziskave in inovacije Obzorje 2020³ predvidevajo financiranje vzdolž celotne vrednostne verige, od temeljnih raziskav do uvedbe na trg.

Ključni element programa Obzorje 2020 je predlog za združitev moči z zasebnim sektorjem in državami članicami, da bi se dosegli rezultati, ki jih posamezna država ali podjetje veliko težje doseže. V tem sporočilu so predstavljeni zakonodajni predlogi Komisije za ustanovitev javno-zasebnih in javno-javnih partnerstev z državami članicami v okviru programa Obzorje 2020.

Sveženj predlogov predstavlja skupno naložbo za naslednjih 7 let v višini 22 milijard EUR, pri čemer bo naložba v višini 8 milijard EUR iz programa Obzorje 2020 spodbudila naložbo 10 milijard EUR iz sektorja in skoraj 4 milijarde EUR od držav članic. S tem se bodo zagotovila pomembna sredstva za obsežne, dolgoročne in tvegane pobude na področju raziskav in inovacij, ki so bistvenega pomena za zagotavljanje vodilne vloge EU pri strateških, globalno konkurenčnih tehnoloških sektorjih, ki omogočajo visokokakovostna delovna mesta (trenutno je takih delovnih mest več kot 4 milijonov) in prispevajo k doseganju cilja EU, in sicer 20 % deleža proizvodnje v BDP do leta 2020. Partnerstva bodo prinesla velike koristi za družbo, kot so zniževanje emisij ogljikovega dioksida, alternative fosilnim gorivom in nove metode zdravljenja za boj proti boleznim, povezanim z revščino, in rastoči nevarnosti odpornosti mikrobov proti antibiotikom.

¹ COM(2010) 2020.

² COM(2010) 546.

³ COM (2011) 808/809/810/811/812.

Komisija te zakonodajne predloge predstavlja na tej stopnji zato, da se lahko potrebne zakonodajne odločitve sprejmejo pravočasno za vzpostavitev partnerstev ob začetku izvajanja programa Obzorje 2020. To je neposreden odziv na poziv Evropskega sveta, naj se pri večletnem finančnem okviru da prednost učinku na rast in delovna mesta.

Skupaj bodo ta partnerstva omogočila izvedbo glavnih elementov Unije inovacij, industrijske politike EU⁴ in strategije za ključne omogočitvene tehnologije⁵ ter bistveno prispevala k politikam EU na področju podnebja, energije, digitalne agende, transporta in zdravja ter drugim politikam EU.

To sporočilo predstavlja tudi pristop Komisije k uporabi drugih oblik javno-zasebnih partnerstev za izvajanje Obzorja 2020. V prihodnjem delovnih dokumentih služb Komisije bo predstavljena strategija za spodbuditev zagotavljanja informacij s strani sektorja in drugih deležnikov preko evropskih tehnoloških platform ter projektnih skupin Komisije za industrijsko politiko.

2. POTREBA PO JAVNO-ZASEBNIH PARTNERSTVIH EU NA PODROČJU RAZISKAV IN INOVACIJ

Raziskave in inovacije so dejavnosti z visokim tveganjem, pri katerih ni jamstva za uspeh. Če je tveganje neuspeha preveliko, zasebni sektor morda ni pripravljen vlagati, četudi bi lahko bile gospodarske in družbene koristi zelo velike. Poleg tega lahko naložbe prinesejo gospodarske koristi konkurenčnim podjetjem, kar pomeni, da posamezna podjetja ne bodo pripravljena vlagati ali pa obstajajo nujni razlogi za politiko, da omeji velikost trga in s tem morebitne donose (npr. pri razvoju novih antibiotikov, saj je odpornost mikrobov proti antibiotikom vedno bolj zaskrbljujoča).

Te splošne pomanjkljivosti trga so upravičen razlog za javno podporo zasebnim raziskovalnim in inovacijskim dejavnostim. Vendar so v številnih primerih pomembnost sektorjev, zapletenost izzivov in tehnologij, dolgi roki in obseg potrebnih naložb takšni, da javna podpora posameznim projektom ni uspešna. Prav v takšnih primerih so potrebna strukturirana partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem za skupni razvoj, financiranje in izvajanje ambicioznih načrtov za raziskave in inovacije. Zato oblikovalci politik po vsem svetu vse pogosteje uporabljajo javno-zasebna partnerstva na področju raziskav kot orodje za uresničitev načrtov za rast.

Za sektorje, ki delujejo na evropski in mednarodni ravni ter pri katerih je obseg naložb večji od sredstev, ki jih lahko zagotovijo posamezne države članice, bo najbolj uspešen pristop vzpostavitev takšnih partnerstev na ravni EU. Javno-zasebna partnerstva na področju raziskav in inovacij so namreč iz več razlogov močno in zelo potrebno orodje za uresničitev ciljev Obzorja 2020:

- omogočajo dolgoročen strateški pristop k raziskavam in inovacijam ter zmanjšujejo negotovosti z omogočanjem dolgoročnih zavez;
- zagotavljajo pravno strukturo za združevanje virov in zbiranje kritične mase, ki omogoča doseg takšne ravni prizadevanj, ki je posamezna podjetja ne bi mogla

⁴ COM(2012) 582.

⁵ COM(2012) 341.

doseči, vključno s pametno specializacijo in kombinacijo programa Obzorje 2020 ter evropskih strukturnih in investicijskih skladov;

- omogočajo bolj učinkovito financiranje raziskav in inovacij po vsej EU s skupno uporabo finančnih in človeških virov ter infrastrukture, s čimer zmanjšujejo tveganje razdrobljenosti, in z zagotavljanjem ekonomije obsega in nižjih stroškov za vse vključene partnerje;
- z zagotavljanjem pomoči pri razvoju interdisciplinarnih pristopov in omogočanjem bolj učinkovite izmenjave znanja in izkušenj lahko bolje obvladujejo kompleksne izzive;
- olajšujejo vzpostavitev notranjega trga za inovativne izdelke in storitve, in sicer s skupnim obravnavanjem ključnih vprašanj, kot je dostop do finančnih sredstev, standardizacija in določanje norm;
- omogočajo inovativne tehnologije za hitrejši vstop na trg, tudi z omogočanjem podjetjem, da sodelujejo in si izmenjujejo informacije, s čimer pospešujejo proces učenja;
- zagotavljajo lahko ustrezen okvir, na podlagi katerega mednarodna podjetja svoje naložbe usmerijo v evropske raziskave in inovacije ter izkoristijo prednosti Evrope, kot je na primer visoko usposobljena delovna sila, raznolikost pristopov in sektorska ustvarjalnost; ter
- omogočajo takšen obseg raziskovalnih in inovacijskih prizadevanj, ki je potreben za obravnavanje ključnih družbenih izzivov in doseganje glavnih ciljev politike EU v okviru strategije Evropa 2020.

3. SKUPNE TEHNOLOŠKE POBUDE: PRIDOBLEJENE IZKUŠNJE

Javno-zasebna partnerstva EU na področju raziskav in inovacij so bila prvič uvedena v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave. Glavni način za izvajanje je preko skupnih tehnoloških pobud (STP), na podlagi katerih Unija in sektor skupaj financirata in izvajata nekatera področja sedmega okvirnega programa. STP se izvajajo preko posebnih pravnih subjektov, tj. skupnih podjetij, ki so bila ustanovljena na podlagi člena, ki ga je nadomestil zdaj veljavni člen 187 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

V okviru sedmega okvirnega programa je bilo ustanovljenih pet STP, in sicer na področju aeronavtik (Čisto nebo), farmacevtskih raziskav (pobuda za inovativna zdravila), gorivnih celic in vodika, vgrajenih sistemov (ARTEMIS) in nanoelektronike (ENIAC). Vse te se redno spremljajo, pregledujejo in vrednotijo⁶. Sporočilo Komisije o partnerstvu na področju raziskav in inovacij⁷ povzema te izkušnje in poudarja tako glavne dosežke kot tudi priporočila za nadaljnje izboljšanje.

⁶ Vmesna vrednotenja skupnih tehnoloških pobud in odgovor Komisije v zvezi z njimi so na voljo na http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm, kjer je na voljo tudi poročilo skupine za skupne tehnološke pobude (JTI Sherpa Group).

⁷ COM(2011) 572.

Glede dosežkov je bilo ugotovljeno, da oblikovalci politik po vsem svetu vse pogosteje uporabljajo javno-zasebna partnerstva, in sicer kot orodje za uresničitev njihovih načrtov za rast. Ocenjevanja so tudi pokazala, da so javno-zasebna partnerstva na splošno, zlasti STP, inovativen način za izvajanje politike Unije na področju raziskav in inovacij. Združujejo namreč vodilne akterje na področju raziskav in inovacij v zadevnih industrijskih sektorjih in jim omogočajo, da svoja prizadevanja usmerjajo in usklajujejo glede na strateške načrte za raziskave in inovacije.

Uvedba STP se je zdela utemeljena glede na ugotovljene tržne pomanjkljivosti, dolgoročnost zahtevanih dejavnosti in raven zavezanosti za doseg potrebnega napredka.

V okviru sedmega okvirnega programa je skupni prispevek Unije za STP znašal 3,12 milijarde EUR, naložbe sektorja pa 4,66 milijarde EUR. STP so se izkazale za uspešne pri privabljanju velikega števila udeležencev iz sektorja v njihovih dejavnostih, tudi MSP, ki predstavljajo približno 28 % udeležencev.

Poleg tega, in kljub temu, da so STP v celoti operativne le kratek čas, so vmesne ocene potrdile doseženi napredek in prve znake njihovega vpliva. Na podlagi STP za gorivne celice in vodik, na primer, je bil uveden velik portfelj projektov strateškega pomena in omogočena je bila zgodnja tržna uporaba nekaterih produktov, kot so viličarji in majhne rezervne enote za napajanje z električno energijo. Vmesna ocena STP Čisto nebo je potrdila, da uspešno spodbuja napredek pri doseganju svojih strateških okoljskih ciljev z osredotočanjem na povsem nove tehnološke koncepte. Vmesna ocena STP za inovativna zdravila je potrdila velik napredek pri izboljšanju ekosistema za razvoj zdravil v Evropi, na primer z boljšim izkoriščanjem podatkov, uspešnejšimi pristopi za predvidevanje neželenih učinkov zdravil, razvojem novih bioloških označevalcev ter hitrejšimi in cenejšimi kliničnimi preskušnji. Vmesni oceni skupnih tehnoloških pobud ENIAC in ARTEMIS sta poudarili njuno vlogo katalizatorja pri povečevanju vključenosti vodilnih akterjev iz zasebnega sektorja v okvir, v katerem lahko nacionalni in evropski javni organi podprejo teme visoke strateške vrednosti. Močno je bilo priporočeno, da se podobna pobuda še naprej izvaja v okviru programa Obzorje 2020, saj se nobena posamezna organizacija ali država članica ne bi mogla sama spopasti z vsemi izzivi elektronskega sektorja v Evropi.

Poročila in vmesne ocene pa so pokazali tudi nekatere pomanjkljivosti sedanjih STP. To zadeva zlasti potrebo po večji zavezanosti partnerjev iz sektorja ter natančnejšim merjenjem te zavezanosti in njenega učinka vzvoda. Prav tako je treba jasneje določiti način ustanovitve STP in njihove cilje ter zagotoviti večjo odprtost za nove udeležence. Poročilo skupine za STP (JTI Sherpa Group) poleg tega vsebuje številna priporočila za poenostavitve in racionalizacijo delovanja STP, tudi preko posebnega finančnega okvira, ki bi ustrezal njihovim potrebam. Deležniki so izrazili zaskrbljenost tudi glede razlik med pravili in postopki, ki se uporabljajo za posamezne STP in se lahko razlikujejo med posameznimi pobudami in od tistih, ki se uporabljajo v okviru sedmega okvirnega programa. Vsa ta vprašanja so bila obravnavana v predlaganih STP v okviru programa Obzorje 2020.

4. SKUPNE TEHNOLOŠKE POBUDE V OKVIRU PROGRAMA OBZORJE 2020

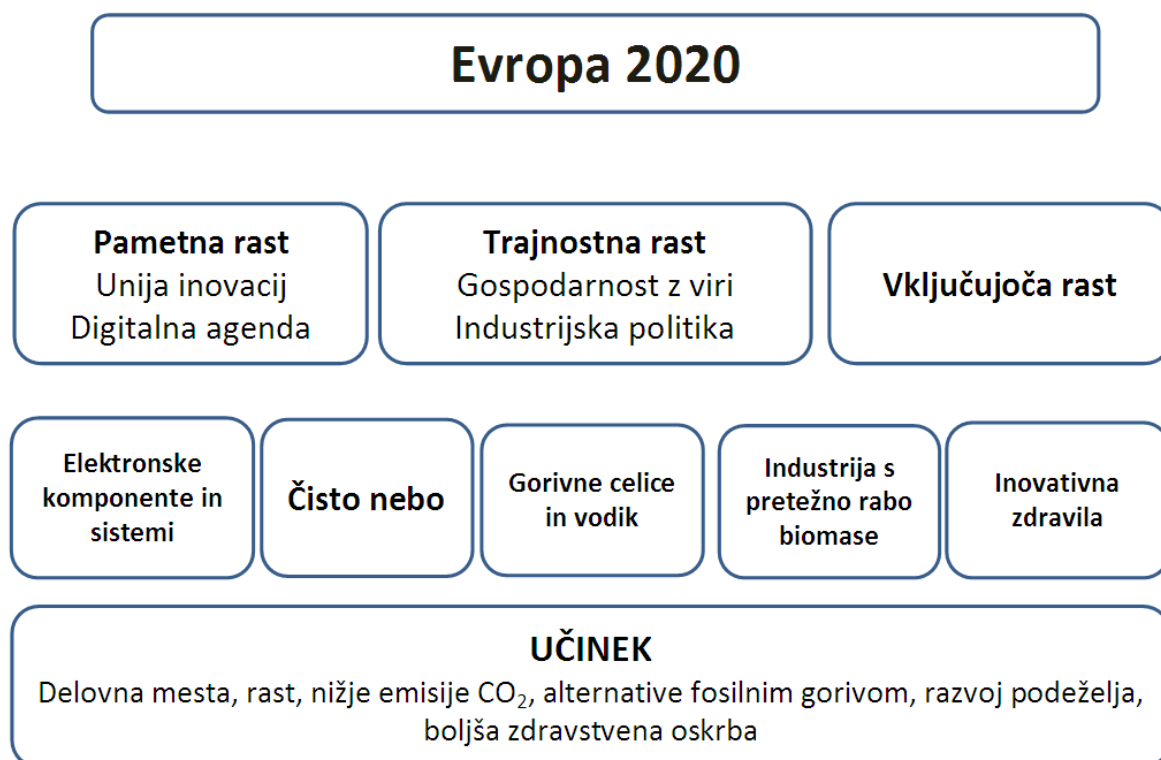
Predlagani regulativni okvir za program Obzorje 2020 omogoča daljnosežne vrste sodelovanja med Unijo in zasebnim sektorjem, vključno s skupnimi tehnološkimi pobudami, ustanovljenimi na podlagi člena 187 PDEU. Te morajo obravnavati cilje programa Obzorje 2020, tudi z vključitvijo dejavnosti na področju raziskav in inovacij. Uredba o programu

Obzorje 2020 določa številna merila, ki jih je treba izpolnjevati pri izbiranju področij za javno-zasebna partnerstva. Zakonodaja prav tako predvideva enoten sklop pravil, ki se bodo uporabljala za vse dele programa Obzorje 2020, vključno s STP, razen če obstaja dobro utemeljena potreba po posebnih odstopanjih.

4.1. Opredelitev skupnih tehnoloških pobud, ki se ustanovijo na začetku programa Obzorje 2020

Glede na izkušnje, pridobljene v obdobju izvajanja sedmega okvirnega programa, novo zakonodajno osnovo v okviru Obzorja 2020 in jasne zaveze partnerjev iz sektorja Komisija predstavlja zakonodajne predloge za STP, ki se bodo ustanovile na začetku izvajanja programa Obzorje 2020. Celotna utemeljitev predlaganih pobud je v priloženih dokumentih s predhodno oceno učinkov.

Vse STP obravnavajo strateške tehnologije, ki bodo podprle rast in delovna mesta v globalno konkurenčnih sektorjih. Vsi udeleženi sektorji so že ali hitro postajajo trdna podlaga za evropsko gospodarstvo, ki temelji na znanju. V teh sektorjih je zaposlenih več kot 4 milijone ljudi in podjetja EU so v dobrem položaju, da se uveljavijo na hitro rastočih svetovnih trgih, če jim uspe okrepiti in ohraniti vodilni položaj na tehnološkem področju, poleg tega pa obstaja jasna povezava s cilji strategije Evropa 2020, kot je prikazano na sliki spodaj. V sedanjem času omejenih finančnih sredstev je treba nujno zagotoviti potrebne velike naložbe v Evropi. Poleg tega se ta področja spopadajo z dobro poznanimi tržnimi pomanjkljivostmi, povezanimi z dolgoročnimi tveganimi raziskavami in inovacijami, kar pomeni, da zasebni sektor sam ne more zagotoviti potrebnih sredstev.

Predlagane STP temeljijo na dobrih rezultatih, doseženih v okviru sedmega okvirnega programa. Štiri od teh predstavljajo novo fazo STP, ustanovljenih v okviru sedmega okvirnega programa (vključno s STP za elektronske sisteme in komponente, ki združuje obstoječi skupni tehnološki pobudi ARTEMIS in ENIAC). STP za industrijo s pretežno rabo

biomase je bila opredeljena kot nova pobuda, ki temelji na strategiji za evropsko biogospodarstvo⁸.

Vsaka predlagana STP ima jasno opredeljene cilje za doseg prodornih rešitev na naslednjih področjih:

- *Inovativna zdravila*: izboljšanje zdravja in dobrega počutja evropskih državljanov z zagotavljanjem novih in uspešnejših metod diagnostike in zdravljenja, kot so nove metode protimikrobnega zdravljenja;
- *Gorivne celice in vodik*: razvoj komercialno uspešnih in čistih rešitev, ki uporabljajo vodik kot nosilca energije in gorivne celice kot pretvornike energije;
- *Čisto nebo*: korenito zmanjšanje okoljskega vpliva naslednje generacije zrakoplovov;
- *Industrija s pretežno rabo biomase*: razvoj novih in konkurenčnih vrednostnih verig na biološki osnovi, ki nadomeščajo potrebo po fosilnih gorivih in močno vplivajo na razvoj podeželja;
- *Elektronske komponente in sistemi*: ohranjanje vodilnega položaja Evrope na področju elektronskih komponent in sistemov ter hitrejši prehod h komercialni uporabi.

Teh pet STP naj bi privabilo naložbe v skupni vrednosti 17 milijard EUR, od tega bo prispevek iz proračuna EU znašal do 6,4 milijarde EUR. Spodnja preglednica vsebuje podrobnosti o naložbah za vsako STP.

STP	Naložbe v STP (v EUR)	
	od EU (Obzorje 2020)	od partnerjev v sektorju in drugih virov
Inovativna zdravila	1 725 milijonov	1 725 milijonov
Gorivne celice in vodik	700 milijonov	700 milijonov ⁹
Čisto nebo	1 800 milijonov	2 250 milijonov
Industrija s pretežno rabo biomase	1 000 milijonov	2 800 milijonov
Elektronske komponente in sistemi	1 215 milijonov	3 600 milijonov ¹⁰ (od tega 1 200 milijonov od držav članic)
Skupaj	6 440 milijonov	9 875 milijonov od sektorja + 1 200 milijonov od držav članic

⁸ COM(2012) 60.

⁹ Ta znesek je sestavljen iz prispevkov članov skupnega podjetja ali njihovih sestavnih subjektov (vsaj 400 milijonov EUR) in prispevkov, ki izvirajo iz udeležbe subjektov nečlanov v dejavnostih.

¹⁰ Ta znesek je sestavljen iz prispevkov članov skupnega podjetja ali njihovih sestavnih subjektov (vsaj 1 700 milijonov EUR) in prispevkov, ki izvirajo iz udeležbe subjektov nečlanov v dejavnostih.

4.2. Ključne značilnosti skupnih tehnoloških pobud v okviru programa Obzorje 2020

Komisija predlaga občutno bolj ambiciozna partnerstva od sedanje generacije STP.

STP bodo imele jasnejše in bolj ambiciozne cilje ter bodo neposredno prispevale h konkurenčnosti in ciljem politik EU. Za vsako STP so določeni izmerljivi specifični cilji in ključni kazalniki uspešnosti, ki bodo omogočili strožji nadzor in ocenjevanje. Cilji teh pobud močno presegajo cilje, zastavljene v okviru sedmega okvirnega programa, imajo pa tudi večji poudarek na inovacijah in učinku, kar omogoča lažji prehod inovacij od raziskav do komercialne uporabe. Na primer, cilji nove STP za gorivne celice in vodik so osredotočeni na obravnavanje ovir glede cene in učinkovitosti, ki jih je treba odpraviti, da bi bila tehnologija komercialno uspešna. Poleg tega številni cilji neposredno podpirajo cilje politik EU. Na primer, s STP za industrijo s pretežno rabo biomase se bodo razvile tehnologije, ki bodo omogočile proizvodnjo biogoriv iz poljščin, ki niso namenjene za prehrano, s čimer bodo lahko kmetje in podjetja izpolnili cilje EU glede obnovljivih virov energije. Nazadnje, cilji so usmerjeni v razvoj ključnih omogočitvenih tehnologij, kot je elektronika, ki bodo podprle konkurenčnost številnih evropskih sektorjev.

Upravljanje STP bo bolj učinkovito, s čimer se bodo zagotovili odprtost za nove udeležence, dodeljevanje finančnih sredstev na podlagi odličnosti ter boljše povezave z nacionalnimi dejavnostmi. Velik del prispevka EU se bo dodelil preko javnih razpisov za zbiranje predlogov, in sicer po enakih pravilih, ki veljajo za ostali del programa Obzorja 2020. Vse pobude so odprte za nove partnerje. Na primer, nova STP za inovativna zdravila del prispevka EU namenja novim partnerjem. Nova STP Čisto nebo bo vodila odprt konkurenčen postopek izbire ključnih partnerjev za svoje demonstratorje in vzpostavitev demonstracijskih platform. Mnoge nove STP bodo bolj osredotočene na predstavitvene dejavnosti in pričakuje se, da bodo tako postale zanimive za širši krog organizacij.

STP v okviru Obzorja 2020 bodo namenjene vzpostavitvi tesnejše povezave s podobnimi dejavnostmi na ravni držav članic in regij. Za vsako STP se bo zato okrepila skupina predstavnikov držav članic. Te skupine bodo imele pomembno svetovalno vlogo, prejemale bodo vse informacije o izvajanju STP, pozvane pa tudi bodo, da STP obveščajo o zadevnih nacionalnih dejavnostih in da dejavnosti STP povežejo z uvedbo v nadaljnjo prodajno verigo. Zlasti v primeru STP za elektronske komponente in sisteme bodo države članice prav tako neposredno prispevale k financiranju STP.

S povezovanjem, kadar je to primerno, s podpornimi mehanizmi za uvajanje strukturnih in investicijskih skladov, se lahko izboljšajo sinergije med ukrepi Unije in razvojnimi politikami držav članic ali regij, te pa lahko državam članicam pomagajo pri povečevanju konkurenčnosti in uspešnejšemu obravnavanju izziva glede naložb v zadevna prednostna področja.

Dosegla se bo občutna poenostavitev struktur za izvajanje in pravil za udeležence. STP v okviru Obzorja 2020 bodo imele koristi od številnih izvedbenih elementov, zaradi katerih bodo bolje služile svojemu namenu¹¹. Ti elementi so med drugim:

- pravni okvir, ki je bolj primeren za povečano udeležbo sektorja, in obširnejša poenostavitev, dosežena z izvajanjem novih določb finančne uredbe (v katero so bile vključene posebne določbe za javno-zasebna partnerstva, ki omogočajo uresničitev scenarija „idealna hiša“ za STP, npr. izrecno priznavanje STP kot organov javno-zasebnih partnerstev, ki imajo možnost, da sami sprejmejo „lahko“ finančno uredbo, prilagojeno njihovim posebnim potrebam); in
- enotna uporaba pravil za sodelovanje v programu Obzorje 2020, da se poveča predvidljivost za udeležence, pri čemer so odstopanja dovoljena le v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih. To pomeni, da bodo imele STP koristi od velikih poenostavitev, ki se bodo uvedle v program Obzorje 2020.

STP vključujejo večjo zavezanost sektorja, vključno z večjimi finančnimi obveznostmi, ki so vsaj primerljive s prispevkom iz proračuna EU. Neposredne obveznosti podjetij za vse STP skupaj znašajo približno 10 milijard EUR. Tako kot pri sedmem okvirnem programu bodo del teh obveznosti predstavljali stroški financiranja projektov, ki izhajajo iz razpisov za zbiranje predlogov, izvedenih preko STP, in ki se ne povrnejo v celoti iz prispevkov EU. Poleg tega bodo partnerji v sektorju prevzeli dodatne obveznosti poleg teh običajnih režimov sofinanciranja, pri čemer bodo vključili dejavnosti in naložbe, za katere ne bodo prejeli nobenih povračil iz programa Obzorje 2020. Na primer v STP za gorivne celice in vodik izvira sedanjí prispevek sektorja pretežno iz njegovega sodelovanja v skupno financiranih dejavnostih, pri čemer bo v prihodnjih STP ta oblika prispevka višja za vsaj 300 milijonov EUR v obliki dodatnih obveznosti. V primeru STP Čisto nebo znašajo te dodatne obveznosti skoraj 1 milijardo EUR, v primeru STP za industrijo s pretežno rabo biomase pa znašajo vsaj 1,8 milijarde EUR. Te dodatne obveznosti bodo neposredno povezane s cilji STB in bodo prispevale k njihovem uresničevanju. Partnerji v sektorju bodo take posebne obveznosti prevzeli kot del letnega postopka izvajanja, te pa se bodo nato preverjale in spremljale. V primeru, da obveznosti sektorja ne dosežejo potrebnih ravni, bo Komisija imela pravico, da zmanjša ali zadrži prispevek EU, ali da ukine skupno podjetje. To zagotavlja prožnost, ki je potrebna v primeru večjih nepredvidenih sprememb, ki zmanjšajo relevantnost ciljev STP.

5. DRUGA PARTNERSTVA V PROGRAMU OBZORJE 2020

5.1. Pogodbena javno-zasebna partnerstva

Poleg STP je Komisija v okviru sedmega okvirnega programa sklenila tudi strukturirana partnerstva z zasebnim sektorjem, s čimer je zagotovila neposreden prispevek pri pripravi delovnih programov na področjih, ki so bila vnaprej opredeljena in ki so za sektor zelo pomembna. Za razliko od STP taka partnerstva ne zahtevajo dodatne zakonodaje, saj financiranje izvede Komisija po običajnih postopkih.

V okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva¹² so bila sklenjena tri taka partnerstva, ki so se izvedla preko razpisov za zbiranje predlogov, skupni prispevek Unije pa je znašal 1,6

¹¹ Kot je zahtevala skupina za STP (JTI Sherpa Group) v svojem poročilu: http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpas-report-2010_en.pdf

milijarde EUR. Razpisi za zbiranje predlogov so bili za sektor zelo pomembni, saj je bila približno polovica projektnih sredstev namenjena sektorju, približno 30 % pa MSP¹³.

Na podlagi teh izkušenj predlogi v okviru programa Obzorje 2020 omogočajo tudi vzpostavitev takšnih partnerstev. Za izboljšanje preglednosti bodo ta partnerstva temeljila na pogodbenem sporazumu med Komisijo in partnerji iz sektorja, ki bo določal cilje, obveznosti, ključne kazalnike uspešnosti in rezultate, ki jih je treba doseči.

Pogodbena javno-zasebna partnerstva so predvidena na naslednjih področjih:

- tovarne prihodnosti;
- energijsko učinkovite stavbe;
- zelena vozila;
- internet prihodnosti¹⁴;
- trajnostna predelovalna industrija;
- robotika;
- fotonika;
- visoko zmogljivo računalništvo.

Prva štiri področja bi pomenila nadaljevanje javno-zasebnih partnerstev, vzpostavljenih v okviru sedmega okvirnega programa. Vsekakor predstavljajo velik del evropskega gospodarstva in potreba po javno-zasebnih partnerstvih je bila opredeljena v dokumentih Komisije, kot je sporočilo o posodobitvi industrijske politike, sporočilo o ključni omogočitveni tehnologiji¹⁵, sporočilo o visoko zmogljivem računalništvu¹⁶ in predlogi za program Obzorje 2020.

Za vsako od teh področij naj bi se z upoštevanjem predlogov sektorja pripravili jasni načrti, razviti na podlagi odprtih posvetovanj z drugimi zainteresiranimi stranmi, ki opisujejo vizijo, vsebino raziskav in inovacij ter opredeljujejo pričakovan učinek, tudi v smislu rasti in delovnih mest. Prav tako naj bi opredelili naravo in obseg obveznosti sektorja ter učinek vzvoda, ki naj bi ga imelo javno-zasebno partnerstvo. Osredotočali se bodo zlasti na dejavnosti blizu trga.

Poleg tega bi javno-zasebna partnerstva morala biti usmerjena tudi v izkoriščanje sinergij z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi, zlasti v povezavi z regionalnimi in nacionalnimi strategijami za pametno specializacijo.

¹² COM(2008) 800.

¹³ Poleg tega je Unija v pobudo za internet prihodnosti vložila 300 milijonov EUR, od tega je bilo približno 50 % namenjenih za sektor.

¹⁴ Nadaljevanje sedanjih javno-zasebnih partnerstev za internet prihodnosti, ki so osredotočena na žičnih in brezžičnih omrežjih infrastrukturah pete generacije (5G).

¹⁵ COM(2012) 341.

¹⁶ COM(2012) 45.

Komisija bo ocenila predloge sektorja, tudi z uporabo zunanjega strokovnega znanja, glede na merila, določena v Uredbi o programu Obzorje 2020. V primeru pozitivne ocene, katere rezultati bodo javno dostopni, se bo na podlagi sklepa Komisije med njo in zasebnimi partnerji sklenil memorandum o soglasju. Ta bo določal:

- splošne in posebne cilje partnerstva;
- obveznosti, ki jih prevzamejo zasebni partnerji in za katere se pričakuje, da bodo obsežne in primerljive s predvidenim prispevkom Unije, ter ki lahko vključujejo upravne stroške javno-zasebnega partnerstva in dejavnosti predstavitve, usposabljanja, povezovanja v grozde, osveščanja in spremljanja, ki jih financira sektor;
- ključne kazalnike uspešnosti in pričakovane rezultate, vključno z vplivi v smislu komercialne uporabe v Evropi;
- okvirna finančna sredstva za prispevek Unije za obdobje 2014–2020 (predmet odobritve proračunskega organa v okviru letnega proračunskega postopka);
- mehanizem spremljanja in pregledovanja z uporabo ključnih kazalnikov uspešnosti in z možnostjo prilagoditve. To bo tudi podlaga za odločitev Komisije, da prekine partnerstvo v primeru, da partnerji iz sektorja ne izpolnjujejo svojih obveznosti;
- strukturo upravljanja, vključno z mehanizmom, preko katerega se bo Komisija posvetovala z zasebnimi partnerji o raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih, ki bodo predlagane za finančno podporo v okviru programa Obzorje 2020.

Za tista področja, za katera se predlog sektorja oceni zaradi izpolnitve zahtevanih meril, si bo Komisija prizadevala za pravočasno sklenitev potrebnega memoranduma o soglasju, da se omogoči začetek izvajanja dejavnosti javno-zasebnih partnerstev v okviru prvega delovnega programa Obzorja 2020.

5.2. Javno-javna in druga partnerstva

Komisija bo za izvajanje programa Obzorje 2020 uporabila tudi druge oblike partnerstev. Komisija predstavlja štiri zakonodajne predloge za vzpostavitev javno-zasebnih partnerstev z državami članicami v skladu s členom 185 PDEU za skupno izvajanje nacionalnih raziskovalnih programov. Ti predlogi zajemajo:

- *Drugo partnerstvo evropskih držav in držav v razvoju na področju kliničnih preskusov*: pomoč pri zmanjševanju družbenega in gospodarskega bremena zaradi bolezni, povezanih z revščino;
- *Evropski meroslovni program za raziskave in inovacije*: zagotavljanje ustreznih, celostnih in namenskih meroslovnih rešitev za podporo inovacijam in sektorski konkurenčnosti ter meritvenih tehnologij za reševanje družbenih izzivov, kot so energija, okolje in zdravje;
- *Eurostars 2*: spodbujanje gospodarske rasti in ustvarjanje delovnih mest s krepitvijo konkurenčnosti MSP, ki izvajajo dejavnosti raziskav in razvoja;

- *Program za raziskave in razvoj za spodbujanje aktivnega življenja in pomoč pri samostojnem življenju:* izboljšanje kakovosti življenja starejših oseb in njihovih poklicnih poti ter povečanje trajnosti sistemov zdravstvenega varstva z izboljšanjem razpoložljivosti proizvodov in storitev, temelječih na IKT, za aktivno in zdravo staranje.

Poleg nasvetov s strani javno-zasebnih partnerstev se bodo v okviru programa Obzorje 2020 upoštevali tudi nasveti s strani drugih oblik partnerstev, kot so evropska partnerstva za inovacije¹⁷ in pobude za skupno načrtovanje programov¹⁸, ter evropskih tehnoloških platform. Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo bo prav tako v okviru programa Obzorje 2020 vzpostavil skupnosti znanja in inovacij¹⁹, ki bodo v obliki strukturiranih dolgoročnih partnerstev združevala izobraževalni, raziskovalni in podjetniški sektor.

Dve od prihodnjih vodilnih pobud FET²⁰, pobuda o grafenu in projekt o človeških možganih, sta namenjeni vzpostavitvi obsežnih dolgoročnih evropskih partnerstev in dopolnjujeta javno-zasebna partnerstva, saj sta od začetka znanstveno podprti, udeležba sektorja pa se bo krepila v desetletnem obdobju trajanja teh vodilnih pobud.

Poleg STP je bilo vzpostavljeno skupno podjetje SESAR²¹ (program za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba) kot še ena od oblik javno-zasebnih partnerstev na podlagi člena 187 PDEU z namenom usklajevanja projekta SESAR, tehničnega stebra pobude za enotno evropsko nebo, katerega cilj je posodobitev upravljanja zračnega prometa v Evropi. Zaradi svojih specifičnih politično usmerjenih dejavnosti SESAR ni bil vzpostavljen kot STP, je pa tesno povezan s STP Čisto nebo. Komisija predlaga podaljšanje delovanja skupnega podjetja SESAR v okviru programa Obzorje 2020. S podaljšanjem delovanja se bo zagotovilo, da se bo usklajevanje raziskav in inovacij na področju upravljanja zračnega prometa nadaljevalo v okviru programa Obzorje 2020 v skladu s cilji politike pobude za enotno evropsko nebo.

6. OBETI

Javno-zasebna partnerstva z veliko podporo in zavezanostjo sektorja so nujni elementi za doseg ciljev programa Obzorje 2020 in strategije Evropa 2020. V tem sporočilu so predstavljeni načini za izboljšanje pristopa v zvezi z javno-zasebnimi partnerstvi v okviru programa Obzorje 2020, in sicer z večjo preglednostjo, jasnejšimi cilji, večjo osredotočenostjo na dejavnosti, povezane s trgom, okrepljeno zavezanostjo sektorja in obširnejšimi poenostavitvami.

Dejavnosti STP, pogodbenih javno-zasebnih partnerstev, javno-javnih partnerstev in drugih povezanih pobud, kot so pobude za skupno načrtovanje programov, skupnosti znanja in inovacij v okviru Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo ali evropska partnerstva za inovacije, se bodo izvajale na način, ki maksimira sinergije in večja splošni učinek, zlasti tam, kjer se nanašajo na skupne cilje. S tega vidika bi bilo treba v celoti izkoristiti možnosti, ki izvirajo iz dejstva, da je bilo vso financiranje raziskav in inovacij na ravni EU združeno v en

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html

¹⁹ <http://eit.europa.eu/kics/>

²⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships>

²¹ <http://www.sesarju.eu/>

program, in sicer Obzorje 2020. Zlasti bi bilo treba iskati sinergije v povezovanju dejavnosti v celotnem inovacijskem ciklu, od rezultatov raziskav do dejavnosti blizu trga, da se pripomore k rasti podjetništva in nastanku podjetij na področjih, ki so znatnega pomena za evropsko gospodarstvo.

Glede na njihov velik vpliv na delovna mesta in rast Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj sprejmeta potrebno zakonodajo za začetek izvajanja teh partnerstev na začetku programa Obzorje 2020. S predlagano ureditvijo upravljanja bo Komisija redno spremljala, poročala in ocenjevala napredek STP in drugih partnerstev.

Izkušnje so pokazale, da je v ustanovitev skupnih podjetij treba vložiti veliko časa in truda in da je izvedba smiselna le za doseganje pomembnih strateških ciljev na področju raziskav in inovacij, ki jih ni mogoče doseči z običajnim izvajanjem programa Obzorje 2020. Komisija bo zato preučila potrebo po prihodnjih takih pobudah samo v primeru utemeljenih razlogov na podlagi meril v okviru programa Obzorje 2020 in jasne strateške politične potrebe. Komisija zato meni, da sta obseg raziskovalnih in inovacijskih prizadevanj ter politična potreba po dokončanju enotnega evropskega železniškega prostora in okrepitvi vodilne vloge EU na področju železniške tehnologije politike takšna, da bi bila smiselna ustanovitev skupnega podjetja v železniškem sektorju, in bo pri razvoju predloga sodelovala s sektorjem.